

הפטרות ימים נוראים

ג. שבת שובה

• קביעות החודש וההפטרה

1. טור או"ח תכ"ח- כללים לידע קביעת ר"ה

על כן אפשר תחלה הימים שראויין לקבוע בהן ראש השנה אין קובעין ר"ה לא ביום א' ולא ביום ד' ולא ביום ו' וסי' לא אד"ו ראש

פרישה שם

(א) לא ביום א'. משום הושענא רבה דיחול ביום השבת וזה אי אפשר משום נטילת ערבה והיא מהנביאים ואינה דוחה שבת ומפני היראה שלא תשתכח מישראל מצוה זו שהיא קלה על האדם עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה ולא ביום ד' וו' דא"כ יחול יום כפורים ביום ו' או ביום א' וזה אי אפשר משום ירקא ומשום מתיא :

2.

ראשון	שני	שלישי	רביעי	חמישי	שישי	שבת
	א- ר"ה	ב- ר"ה	ג	ד	ה	ו- וילך
ז	ח	ט	י- יוה"כ	יא	יב	יג- האזינו
יד	טו- סוכות					

ראשון	שני	שלישי	רביעי	חמישי	שישי	שבת
		א- ר"ה	ב- ר"ה	ג	ד	ה- וילך
ו	ז	ח	ט	י- יוה"כ	יא	יב- האזינו
יג	יד	טו- סוכות				

ראשון	שני	שלישי	רביעי	חמישי	שישי	שבת
				א- ר"ה	ב- ר"ה	ג- האזינו
ד	ה	ו	ז	ח	ט	י- יוה"כ
יא	יב	יג	יד	טו- סוכות		

ראשון	שני	שלישי	רביעי	חמישי	שישי	שבת
						א- ר"ה
	ג	ד	ה	ו	ז	ח- האזינו
ט	י- יוה"כ	יא	יב	יג	יד	טו- סוכות

סיכום הדעות בענין זה, אנציקלופדיה תלמודית כרך י', ערך הפטרה, עמ' כ"א- כ"ב

3. תוס' מגילה ל"א: ד"ה ראש חודש

ולעולם שוש אשיש (ישעיהו ס', א') באתם נצבים דהיינו שבת שלפני ר"ה לפי שהוא סוף הנחמות. ודרשו (ישעיהו נ"ה, ו') **בצום גדליה ושובה** (הושע י"ד, ב') **בשבת שלפני יום הכפורים** וכשיש שבת בין יום הכפורים לסוכות אז הוא **דרשו בשבת שלפני יום הכפורים** משום דכתיב ביה דרשו ה' בהמצאו והיינו בימי תשובה (ר"ה יח.) **ושובה בין כפור לסוכות** דכתיב בה ונתתי לך יורה ומלקוש (יואל ב', כ"ג) וכן וה' נתן קולו לפני חילו (יואל ב', י"א) דמישתעי במים דשייך שפיר לפני סוכות. וזה המנהג לא ישתנה לעולם ע"פ הפסיקתא וכן פירש ר"ת. ולא כדברי רב החובל ההופך ומבלבל לומר שובה קודם כפור ושוש אשיש בין כפור לסוכות דאין להפסיק בין השש נחמות לשביעית אלא כדברי רבינו תם עם ישרים נחתם שוש אשיש בראשיתו ושובה באחריתו.

4. מודכי מגילה סוף סימן תתל"א

והפטרה דשובה י"ל בשבת שבין סוכות ליו"כ שהוא מדבר בשאלת מטר קודם לחג ומפטירין ביואל וה' נתן קולו לפני חילו, ויפה צעקה לאדם קודם גמר דין מלאחר גמר דין כדאית' בר"ה. אך רי"ץ גאות כתב שמפטירין שובה בפרשת נצבים אכן רמב"ם ז"ל כתב שקורין שוש אשיש, ודרשו בצ"ג, ושובה בשבת שבין ר"ה ליו"כ :

כתב רמב"ם ז"ל וז"ל שמנהג פשוט בעירו להיות מפטירין בנחמות ישעיה אחר ט"ב עד ר"ה ובשבת שבין ר"ה ליו"כ מפטיר שובה ישראל עכ"ל וההגהות לא כתבו מאומה על זה :

ודרשו יש לאומרה בין ר"ה ליו"כ כדאמרין דרשו ה' בהמצאו אלו יי ימי תשובה ואומרים אותה בצום גדליה. וכשחולקין אתם נצבים אומרים אותה גם בשבת. וע"כ אותם שמקדימין שובה לפני יו"כ ושוש אשיש לאחר יו"כ ומביאין ראיה מהל"ק [נצחיא] דנקטין לולביהון בידם טעות הוא בידם ע"כ פר"ת. וכתב כל הנוהג כמנהג הזה אין רוח חכמים ורוח המקום נוחה הימנו ואין אנו נוהגין כן אלא מפטירין שובה בי ימי תשובה ושוש אשיש קודם לכן ודרשו קורין אותה בצום גדליה ודי. ואם יארע שבת בין חג ליו"כ יש מפטירין וידבר דוד לה' כנגד האזינו שירה לשירה וכן עושין במגנצ"א ויש מקומות שמפטירין שוש אשיש :

ושבת שבין ראש השנה ויום הכפורים מפטירין שובה ישראל :

6. טור או"ח תכ"ח

בפסיקתא מבראשית עד י"ז בתמוז מפטירין מענין הפרשיות דומה בדומה ומשם ואילך לפי הזמן ולפי המאורע תלתא דפורענותא ושבע דנחמתא ותרתי דתיובתא...

וכשחל ר"ה בב"ג שוילך בין ר"ה לצום כפור מפטירין דרשו בין ר"ה ל"ה ובין צום כפור לסוכות שובה להאזינו. אבל כשר"ה בה"ז שהאזינו קודם צום כפור מפטירין בו שובה. ויש נוהגין כשר"ה בב"ג מפטירין בין ר"ה לצום כפור שובה ובין צום כפור לסוכות וידבר דוד. וסימן דפסיקתא מוכח כמנהג הראשון (ו) דקאמר תרתי דתיובתא :

דרכי משה ס"ק ו'

וכ"כ אבודרהם דמנהג זה עיקר. אבל ב"י כתב דהמנהג השני עיקר דלעולם אמרינן שובה בשבת שבין ר"ה ליוה"כ וכן אנו נוהגין.

פרישה שם

(ל) תרתי דתיובתא. ואע"ג דכשחל ראש השנה בה"ז מפטירין שובה גם למנהג ראשון מ"מ מיקיימי כשחל בב"ג :

בית יוסף שם

וכשחל ר"ה בב"ג [וכו'] ובין צום כפור לסוכות שובה להאזינו. אף על פי שעבר יום הכפורים כבר כתב המרדכי בפרק בני העיר (סי' תתלא) דשפיר מפטירין שובה משום דיפה צעקה לאדם קודם גמר דין ואחר גמר דין (כדאיתא ר"ה טז.) :

ומ"ש ויש נוהגים כשר"ה בב"ג וכו' וסימן דפסיקתא מוכיח כמנהג הראשון. כלומר דאע"ג דלמנהג הראשון נמי כשחל ראש השנה בה"ז שאין בין ראש השנה לסוכות כי אם שבת אחד מפטירין שובה ואין אומרים דרשו מכל מקום כיון דכשחל בב"ג אומרים תרתי דתיובתא מיקיימי שפיר דברי הפסיקתא באותם שנים אבל למנהגם זה שאפילו כשחל בב"ג אין מפטירין דרשו כלל לא מיקיימי דברי הפסיקתא כלל וגם הרב רבינו דוד אבודרהם (סדר הפרשיות עמ' שג) דחה מנהג זה ולי נראה מנהג זה עיקר דלעולם בשבת שבין ראש השנה ויום הכפורים מפטירין שובה שהרי הפוסקים קורין לשבת זה שבת שובה וגם הרמב"ם כתב בפרק י"ג מהלכות תפילה (ה"י"ט) דשבת שבין ראש השנה ליום הכפורים מפטירין שובה ולא חילק בין כשראש השנה בב"ג לכשראש השנה בה"ז [בדק הבית] וכן כתב רבינו ירוחם בנתיב ב' (ח"ג כ' ע"ד) לעולם שבת שבתוך ימי תשובה מפטירין שובה ישראל עכ"ל [עד כאן] :

ולהשלים תרתי דתיובתא יאמר דרשו בצום גדליה וכמו שכתבו התוספות (לא ע"ב ד"ה ראש חדש) והמרדכי בפרק בני העיר (שם) ויפה כח מנהג זה מכח המנהג הראשון דלמנהג הראשון לא איירי הפסיקתא אלא כשחל ראש השנה בב"ג דוקא ולמנהג זה איירי בכל השנים :

7. שו"ע או"ח תכ"ח, ח'

מ"ז בתמוז ואילך מפטירין ג' דפורענותא, ז' דנחמתא, תרתי דתיובתא ;...

וביום צום גדליה במנחה מפטירין דרשו. ובשבת שבין ר"ה ל"ה מפטירין לעולם שובה. וכשר"ה בב"ג ג', שיש שבת בין יוה"כ לסוכות וקורין בו האזינו, מפטיר בו וידבר דוד. וי"א שכשר"ה בב"ג, שוילך בין ר"ה ל"ה, מפטירין בו דרשו; ובשבת שבין יוה"כ לסוכות, שקורים האזינו, מפטירין שובה: הגה - והמנהג כסברא הראשונה.

שערי תשובה שם

[בשו"ע] מפטירין לעולם שובה - עיין בשער אפרים שער ט' סעיף כ"ח שיש מוסיפין מנביא יואל ויש מוסיפין עוד פסוקי מיכה מי אל כמוך ועיין בא"ר שכתב שכן נהגו בפראג ובדגול מרבבה הביא הא"ר וכתב ולא ידעתי לזה טעם דהני תרתי למה (ר"ל שעיקר טעם ההוספה שלא לסיים ופושעים יכשלו בס' וא"כ בחד סגיא ודעתו להכריע שאם קורים וילך בשבת שובה יש לסיים בפסוקי מיכה ואם קורין האזינו יש לסיים בפסוקי יואל ע"ש מלתא בטעמא והכל כפי המנהג :

דגול מרבבה שם

צתוספת ואכן לא כוהגין לקרות שובה רק ציןראש השנה ליום הכפורים כמבואר כאן בהגהת רמ"א ולכן כלפ"ד להכריע כשקורין וילך בשבת שובה יש לכ"ס צפסוקי מיכה כי מיכה והושע שניהם כתנבאו צפרק אחד כמפורש צפסחי' דף פ"ז ע"א אבל כשקורין האזינו בשבת שובה יש לפי"ס אהר ופושעים יכשלו צס צפסוקי יואל לפי ששי"ך מעין הכרשה דכתיב יערוף כמטר לקחי וגו' כשעירי"ס וגו' וכרצית' עלי עשב וגם צפסוקי יואל כתיב ויורד לכס נשם מורה וגו' וכמ"ש התוס' שם כנלע"ד ולא כלבוש ודלא נא"ר וכן משמע צחומשים ישנים שגפ' וילך סיימו צפסוקי מיכה ובהאזינו כיימין צפסוקי יואל ולפי שלא ידעו שום טעם צזה לכן כשחצו התנהגים ואני הנלפ"ד כהנהי ודע דפסוקי מיכה הם מעין הפרשה צפ' וילך דכתיב וחרה אפי וגו' וצפסוקי מיכה כתיב לא החזיק לעד אפו :

כ"י תק"ח ס"ג ח' (צמחצר) וצשנת שבין ר"ה ליוה"כ מפטירין לעולם שובה (נעה"ג) ולפי שנהושע הוא סיום ההפטרה זו ופושעים יכשלו צס ולין מסיימין צזה לכך מוסיפין צו פסוקים ונאבודרהם כתב שמוסיפים פסוקי מיכה מי אל כמוך וגו' ונתוס' צמס' מגילה דף לא ע"צ מוכח שמוכיפין פסוקי יואל תקעו שופר וגו' ועבור זה כשתבשו המנהגים צזה וגם צחומשים כרשם פפס כן ופעם כן והאל"י רצה כ' צצמראג כהגו להוסיף פסוקי מיכ' וגם פסוקי יואל ולא ידעתי לזה טעם ודיח תרתי למע' ואמנם צתוס' מגילה שם יש למ' שהם לשיטתם שם שפוטירין שובה צשנת צין יום הכפורים לצומת ואן שיינים פסוקי יואל עיין שם

עמוד מס 39 דגול מרבבה לאנדא, יחזקאל בן יהודה הלוי הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה